

15—16 januari

Debatter m. m.

Tisdagen den 15 januari

	Sid.
Interpellationer av:	
herr Lassinantti ang. principerna för beredande av sysselsättning åt arbetslösa i övre Norrland, m. m.	4
herr Lindström ang. uppsikten över brandskyddet vid vissa vård- anstalter.	5
herr Ekström i Iggesund ang. kommunernas skyldighet att avlämna statistiska uppgifter.	6
herr Larsson i Hedenäset ang. verkningarna för övre Norrland av prisutjämningen å mjölk och mejeriprodukter.	7
herr Carlsson i Huskvarna ang. rabatterade järnvägsresor för folk- pensionärer.	8
herr Berglund ang. förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning	9
herr Börjesson i Falköping ang. vården av kvinnliga alkoholister	10
herr Blidfors ang. fackrepresentationen i skolstyrelserna.	12

Onsdagen den 16 januari

Interpellation av fru Thunvall ang. skolungdomens möjligheter att erhålla praktisk yrkesorientering på sjukhus och inom polis- väsendet.	22
---	----

Samtliga avgjorda ärenden

Tisdagen den 15 januari

Val av talmanskonferens.	3
» » kanslideputerade.	3
» » suppleanter för kanslideputerade.	3
» » kanslitillsättare.	3
» » ekonomideputerade.	4

Onsdagen den 16 januari

	Sid.
Val av ledamöter i de ständiga utskotten	15
» » statsrevisorer med suppleanter	16
» » medlemmar i Nordiska rådet	17
» » suppleanter i de ständiga utskotten	17
» » suppleanter i Nordiska rådet	20

[Faint, illegible text from the reverse side of the page, likely bleed-through from the other side of the paper.]

Tisdagen den 15 januari

Kl. 16.00

§ 1

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 15—18 januari 1963 för att i Strasbourg delta i sammanträde med Europarådets rådgivande församling.

Stockholm den 12 januari 1963

Gunnar Heckscher

Till riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden fr. o. m. den 14 t. o. m. den 18 januari för deltagande i sammanträde i Strasbourg med Europarådets rådgivande församling.

Stockholm den 12 januari 1963

Sven Gustafson

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 2

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och blev därtill utsedda

herr Gustafsson i Stockholm,

» Heckscher,

» Hediund och

» Ohlin,

envar med 113 röster.

§ 3

Anställdes val av två kanslideputerade. Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de ytterligare val som skall företagas vid 1* — *Andra kammarens protokoll 1963. Nr 2*

detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen be- träffande detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Petterson i Degerfors
von Friesen.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Petterson i Degerfors och von Friesen utsedda till kanslideputerade.

§ 4

Verkställdes val av två suppleanter för under nästföregående paragraf omnämnda kanslideputerade.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Östrand

Hamrin i Jönköping.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Östrand och Hamrin i Jönköping utsedda till suppleanter för kanslideputerade.

§ 5

Företogs val av sex ledamöter att jämte herr talmannen och herrar vice talmän tillsätta befattningshavare hos kammaren.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen

»Gemensam lista» upptog följande namn:

Nilsson i Göteborg
Ekström i Björkvik
Hammar
Nilsson i Göingegården
Jacobsson i Sala
Wahlund.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda till kanslitillsättare.

§ 6

Anställdes val av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Sandell, fröken
Gustafsson i Borås
von Seth
Vigelsbo.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 7

Ordet lämnades på begäran till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som anförde:

Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte vid plenum onsdagen den 16 innevarande januari utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av 19 i konstitutionsutskottet och andra lagutskottet, 30 i statsutskottet, 21 i bevillningsutskottet och allmänna beredningsutskottet, 18 i bankoutskottet, 20 i jordbruksutskottet samt 17 i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 8

Interpellation ang. principerna för beredande av sysselsättning åt arbetslösa i övre Norrland, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr LASSINANTTI (s), som yttrade:

Herr talman! Strax efter höstriksdagens slut föregående år inflöt uppgifter i pressen om att arbetsmarknadsmyndigheterna i fortsättningen skulle följa nya vägar i fråga om sysselsättning av arbetslösa i övre Norrland. I den efterföljande debatten har det gjorts gällande, att arbetsmarknadsstyrelsen skulle överväga att i betydande utsträckning placera arbetslösa från övre Norrland i beredskapsarbete vid vägföretag i mellersta och södra Sverige.

Trots att det sålunda gjorts gällande att man för övre Norrlands vidkommande står arbetsmarknadspolitiskt inför en ny giv, så har det varit svårt att bilda sig en uppfattning om vilka konkreta åtgärder man har att emotse. Denna oklarhet har skapat oro och ängslan hos de arbetslösa och deras familjer samt villrådighet och osäkerhet inte minst bland kommunalmännen. Berörda myndigheter inom arbetslöshetsområdena har inte heller kunnat redovisa, om man står inför en ny princip och vad den i så fall innebär.

T. ex. Norrbottens län har under senare år avstätt årligen omkring 2 000 arbetsföra personer, varav ca 90 % är under 35 år, för att hålla produktionen i gång i andra län. Samtidigt yrkesutbildar man ungdom i stor utsträckning för samma ändamål. Ordföranden i länsarbetsnämnden framhöll nyligen i ett offentligt uttalande, att Norrbottens län funnit sig i detta utan att knota. Han fortsatte: »Men att vi i *avsevärd* omfattning skall avstå arbetskraft för att i södra och mellersta Sverige bygga vägar, som vi själva har ett stort och väl dokumenterat behov av; *det är att gå för långt.*» Länsarbetsnämndens ordförande ansåg vidare, att en sådan utveckling kunde motverka de ansatser

Interpellation ang. uppsikten över brandskyddet vid vissa vårdanstalter

till en aktivare lokaliseringpolitik, som gjorts på sistone.

I pressen har det anförts, att vägbyggandet i övre Norrland till följd av beredskapsarbetena nått en sådan omfattning, att man nått längre än vad man beräknat i de s. k. flerårsplanerna. Att vägbyggandet i Norrbotten tack vare betydande insatser av beredskapsmedel och bidrag från konjunkturutjämningsmedel nått en betydande omfattning bör vitsordas med tacksamhet.

Man måste emellertid anlägga en mer nyanserad syn på vägbyggandet i Norrbottens län. Norrbottenplanens vägbyggnadsprogram omfattar en 10-årsplan, varav återstår ännu 7 år. Beträffande sektorsvägarna — d. v. s. länsvägar med koncentration av tung trafik — har planen hittills kunnat hållas, men för skogsbilvergarna föreligger en avsevärd eftersläpning.

Vidare måste man erinra sig, att sektorsvägarna inte berörde Tornedalen, vars vägproblem behandlats i samband med Tornedalsutredningen. Angelägenheten av att öka vägbyggandet i Tornedalen och Överkalixbygden har understrukits av riksdagen så sent som i november månad förra året i samband med behandlingen av riktlinjerna för utveckling av Tornedalens näringsliv.

Därjämte har riksdagen i december 1961 förordat, att Graddisvägen — d. v. s. mellanriksvägen mellan Arjeplog och Bodö — skall påbörjas som beredskapsarbete.

Det finns sålunda ett betydande antal för den allmänna samfärdseln angelägna vägbyggnadsobjekt som lämpligen kan komma till stånd som beredskapsarbeten för att öka sysselsättningen i Norrbottens län.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag att med kammarens tillstånd till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

1. Har arbetsmarknadsmyndigheterna godtagit en princip, som innebär att

arbetslösa från övre Norrland i en annan omfattning än tidigare placeras i vägarbeten i mellersta och södra Sverige, och om så är fallet, vill statsrådet redovisa dess konkreta innebörd för riksdagen?

2. Har riksdagens uttalanden om Graddisvägen och vägbyggandet i Tornedalen ännu kunnat beaktas av arbetsmarknadsmyndigheterna?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. uppsikten över brandskyddet vid vissa vårdanstalter

Ordet lämnades på begäran till

Herr LINDSTRÖM (s), som yttrade:
Herr talman! Uppsikten över brandskyddet vid åldringsvårdsanstalterna sker genom länsstyrelsernas försorg av väl kvalificerad personal. Vid andra vårdanstalter ute på landsbygden utförs motsvarande inspektion av personal inom den lokala brandberedskapen, som väl endast i undantagsfall förfogar över för sådana uppgifter tillräckligt utbildad arbetskraft.

Brandkatastrofen vid Locknegårdens vårdhem utanför Östersund, vid vilken nio vårdtagare innebrändes, har gett en skrämmande relief åt detta missförhållande, varför jag hemställer om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

Har man inom socialdepartementet observerat den bristfälliga uppsikten över brandskyddet vid vissa vårdanstalter och om så är fallet, har herr statsrådet för avsikt att vidtaga erforderliga åtgärder för att alla vårdanstalter får någorlunda likartad uppsikt över sitt brandskydd?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. kommunernas skyldighet att avlämna statistiska uppgifter

Ordet lämnades på begäran till

Herr EKSTRÖM i Iggesund (s), som yttrade:

Herr talman! Jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse den 6 juni 1962 (SFS nr 330/62) åligger det kommun att till statistiska centralbyrån avlämna dels sammandrag för nästföregående år av kommunens räkenskaper beträffande kommunala ändamål och dels efter anmäning sådana uppgifter som erfordras för samhällsekonomisk analys. Med kommun menas landskommun, köping, stad, municipalsamhälle, landstingskommun, församling, pastorat och annan kyrklig samfällighet. Vidare föreligger motsvarande uppgiftsskyldighet för kommunalförbund eller i annan form organiserad kommunal sammanlutning.

I och med att den förenämnda kungörelsen trädde i kraft, upphörde de enligt den tidigare kungörelsen (SFS nr 617/52) mindre långt gående bestämmelserna om uppgiftsskyldighet att gälla.

Jag är angelägen framhålla, att det givetvis är erforderligt med statistiskt material från kommunerna, eftersom dessa representerar en avsevärd del av samhällsekonomien. Oavsett vilken verksamhet det gäller, måste man dock ständigt vara aktsam så att statistik icke får bli ett självändamål, och jag ställer mig betänksam inför den utveckling som kunnat konstateras under det gångna året. Kommunerna har ålagts lämna uppgifter i en omfattning, som förorsakar en stor och irriterande arbetsbörda för vederbörande tjänstemän vid tiden av året, då andra angelägna frågor ovillkorligen måste handläggas. Detta har till följd, att man i många fall har anledning misstänka, att tillräcklig tid icke stått till förfogande, varigenom redovisningen kunnat bli bristfällig och icke helt rättvisande.

Med tanke på den vidare handläggningen av grundmaterialet och ändamålet med statistiken är detta i högsta grad betänkligt. Härtill kommer, att de tillhandahållna blanketterna tyvärr många gånger icke ansluter sig till den kommunala bokföringen, vilket ökar svårigheterna att lämna korrekta uppgifter.

Som exempel på den omfattande uppgiftsskyldigheten vill jag anföra, att en landskommun med ca 5 000 invånare under år 1962 ålagts lämna följande uppgifter:

31/1 Kreditmarknadsstatistiska uppgifter per den 31/12 1961.

1/3 Kommunala bruttoinvesteringar under åren 1961 och 1962.

15/4 Kommunal finansstatistik för år 1961.

31/7 Kreditmarknadsstatistiska uppgifter per den 30/6 1962.

1/9 Bruttoinvesteringar m. m. (kvarvalsstatistik).

5/11 Prognos för utgifter och inkomster samt specifikation av investeringar åren 1962 och 1963.

5/11 Verkliga utgifter och inkomster år 1961 samt prognos för utgifter och inkomster åren 1962 och 1963, avseende kommunala företag, vilka drivs i form av aktiebolag, stiftelser eller ekonomiska föreningar.

Till detta bör fogas, att vissa här ovan upptagna uppgifter icke avkrävts samtliga landskommuner. Det torde dock finnas skäl att ställa sig den frågan, om det icke vore möjligt att begränsa eller i varje fall koncentrera uppgiftslämnandet. Härigenom skulle säkerligen den fördelen vinnas, att ett säkrare siftermaterial ställdes till förfogande för central bearbetning. I årets statsverksproposition (bilaga 9 finansdepartementet) omnämnes de åtgärder som vidtagits för att effektivisera och förbättra den statliga statistikproduktionen. Den fortsatta centraliseringen av verksamheten beräknas successivt medföra en kvalitetsförbättring av det statistiska materialet. Oavsett vilka åtgärder

Interpellation ang. verkningarna för övre Norrland av prisutjämningen å mjölk och mejeriprodukter

som i detta syfte vidtagas på det centrala planet, är man likväl beroende av de infordrade grunduppgifterna.

Under hänvisning till det anförda anholder jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

Anser statsrådet att möjligheter finnes till en begränsning eller samordning av kommunernas skyldighet att avlämna statistiska uppgifter, utan att därmed kravet på ett allsidigt underlag för den samhällsekonomiska analysen eftersättes?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. verkningarna för övre Norrland av prisutjämningen å mjölk och mejeriprodukter

Ordet lämnades på begäran till

Herr LARSSON i Hedenäset (cp), som yttrade:

Herr talman! Under innevarande år kommer olika spörsmål angående jordbrukets bristande lönsamhet att påkalla statsmakternas uppmärksamhet. Det är att hoppas att frågan om jordbrukets inkomsteftersläpning ej blott skall bli föremål för överväganden utan att även positiva lösningar skall ernås. Utöver spörsmålet i stort anmäler sig emellertid även lokala problem som för de bygder det gäller är av den största betydelse. Häribland synes frågan om jordbruket i övre Norrland och förbättring av dess lönsamhet ha den aktualiteten att den bör särskilt observeras.

Jordbruket i övre Norrland — varmed här i första hand åsyftas Norrbottens län och Västerbottens läns lappmark — brottas med särskilda svårigheter. Differentieringsmöjligheterna är av klimatiska och andra orsaker starkt begränsade, varför mjölkproduktionen

är den dominerande produktionsgrenen. Eftersom denna produktion i allmänhet är mindre lönsam och då produktionskostnaderna av naturliga orsaker är betydligt högre i denna landsdel än i andra delar av landet, blir även jordbrukets lönsamhet synnerligen otillfredsställande.

Behovet av ett livskraftigt jordbruk i landets nordliga delar borde väl vara ställt utom allt tvivel. För ett i övrigt expanderande näringsliv och däri samsatta är det angeläget med en jordbruksproduktion av sådan storleksordning att behovet av färskvaror — framför allt mjölk — kan tillgodoses. Ur beredskapssynpunkter framstår det som ett hela landets intresse att jordbruksproduktionen i norr kan upprätthållas på en ej alltför låg nivå.

Som ett uttryck för behovet av ett livskraftigt jordbruk må även noteras den stigande mjölkkonsumtionen i Norrbottens län. De senaste åren har konsumtionsökningen uppgått till 2,4—2,5 % per år, mot omkring 1 % för landet i dess helhet. Smörkonsumtionen inom länet överstiger samtidigt produktionen med ca 1,5 milj. kg per år.

Trots här i korthet relaterade förhållanden i fråga om produktionsbetingelser och behovet av mjölkprodukter får mjölkproducenterna i Norrbotten genom nu gällande utjämningsförfarande med betydande belopp årligen stöda mjölkproduktionen i trakter med bättre produktionsbetingelser och möjligheter till en långtgående differentiering av jordbruksdriften. Detta har t. o. m. lett till att avräkningspriset till mjölkleverantörerna blivit sänkt trots ett höjt utförsäljningspris till konsumenterna.

Under åren 1960 och 1961 har mjölkleverantörerna i Norrbotten till den gemensamma regleringskassan i netto fått avstå 2,5 respektive 3,9 milj. kronor, motsvarande 3,73 resp. 5,57 öre/kg invägd mjölk. Enligt av Norrbottens läns

Interpellation ang. rabatterade järnvägsresor för folkpensionärer

producentförening upprättad prognos för år 1962 torde motsvarande nämnda år komma att uppgå till i runt tal 6 milj. kronor, motsvarande ca 8,6 öre/kg invägd mjölk. Detta skulle innebära att hela det belopp, som enligt riksdagens beslut i form av extra mjölkpristillägg skall utgå till länet, åtgår för att täcka skillnaden mellan erlagd och erhållen utjämning. Motiveringen för det extra mjölkpristillägget var, att det skulle utgöra en kompensation för ogynnsamma produktionsbetingelser och ge jordbrukare inom olika områden likartade möjligheter att uppnå en viss inkomst av mjölkproduktionen. Det måste då starkt ifrågasättas om detta statliga stöd indirekt skall användas för prisstöd i områden med bättre produktionsbetingelser.

Det framstår som riktigt att vid tillämpandet av ett utjämningsförfarande hänsyn tages till de olika områdenas möjligheter till annan produktion. Ifrågasättas måste det riktiga i att ett område, som är hänvisat till att så gott som uteslutande producera mjölk och även har en stor andel försäljning av konsumtionsmjölk, skall tvingas avstå medel till områden med låg k-mjölksprocent oavsett vilka möjligheter där föreligger till annan jordbruksproduktion. Så mycket mera måste detta ifrågasättas som jordbruket i övre Norrland ej kan lastas för den överproduktion av smör som föreligger och de exportförluster som uppstår.

De missförhållanden som här måste anses föreligga har tidigare på olika sätt påtalats. Jordbrukarnas ekonomiska och fackliga föreningsrörelse i Norrbotten har sålunda ingett framställningar härom bl. a. till Kungl. Maj:t och statens jordbruksnämnd. I olika riksdagsmotioner, senast åren 1961 och 1962, har här berörda förhållanden även uppmärksamats. Vid behandlingen år 1961 framhöll riksdagen »angelägenheten av att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på utvecklingen be-

träffande utjämningsavgifternas verkningar på mjölkproduktionens lokalisering».

Då en ändring av prisutjämnningen å mjölk och mejeriprodukter, så att dess negativa verkningar för övre Norrland undanröjes, framstår som angelägen, anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat att prisutjämnningen å mjölk och mejeriprodukter lett till allt tyngre pålagor för jordbruket i övre Norrland?

2. Avser statsrådet att vidtaga några åtgärder för att få en ändring tillstånd i fråga om här nämnda förhållanden och i så fall vilka?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. rabatterade järnvägsresor för folkpensionärer

Ordet lämnades på begäran till

Herr CARLSSON i Huskvarna (fp), som yttrade:

Herr talman! I ett interpellationssvar till mig den 24 november 1961 om rabatterade järnvägsresor för folkpensionärer meddelade kommunikationsministern, att järnvägsstyrelsen inom kort skulle presentera en permanent form av reserabatter för personer i åldersgruppen 67 år och äldre.

Från och med 1962 infördes »67-kortet» som ersättning för tidigare tillfälliga pensionärsrabatter. Kortet innebar i flera avseenden en god förbättring och har såvitt jag vet blivit livligt uppskattat. Genom denna rabattform har järnvägsstyrelsen såväl givit pensionärerna utvidgade resemöjligheter till lågt pris som skaffat järnvägen ökade inkomster.

I några avseenden har emellertid erinringar gjorts mot utformningen av 67-kortet, såvitt jag förstår, främst i tre avseenden:

Interpellation ang. förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning

1) I motsats till »Tågtian» m. fl. tillfälliga rabatter gäller det nya kortet endast för fyra resor.

2) Rabattkortet gäller inte under de varmaste och till resor mest lockande månaderna.

3) Det gäller inte för förtidspensionärer samt pensionärshustru med hustutillägg.

Som gammalt önskemål kvarstår också att även invalider, blinda och vanföra skall få samma reseförmån som folkpensionärerna.

Jag är väl medveten om att järnvägsstyrelsen anlägger kommersiella synpunkter på här ifrågavarande rabatter och anser också för min del att detta betraktelsesätt bör vara grundläggande. Fråga är, om inte en utvidgning av rabatterna i de här ovan berörda avscendena också kunde vara kommersiellt motiverad. Naturligtvis finge man vid rabatterning under sommarmånaderna tänka sig en viss inskränkning, t. ex. vid pingst och midsommar och veckosluten. Med hänsyn till biltrafikens väldiga utveckling, som lär komma att fortsätta, torde dock belastningen på tågen inte komma att öka mer — trots 4:e semesterveckan och 5-dagarsveckan i skolorna — än att det finns utrymme för fler resor på 67-kortet.

Under hänvisning till det anförda anholder jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

1. Vilka erfarenheter har vunnits av 67-kortet under 1962?

2. Vilka möjligheter anser herr statsrådet finns att utvidga 67-kortet i enlighet med vad jag ovan har anfört?

Denna anhållan bordlades.

§ 13**Interpellation ang. förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning**

Ordet lämnades på begäran till

Herr BERGLUND (fp), som yttrade:

Herr talman! I början av år 1961 väcktes i denna kammare en motion gällande en förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning. I denna motion påvisades den tillgång som ligger i att möjligheter finns att utnyttja den svenska naturen till friluftsliv i samband med att man kan förhyra mark som upplåtes till sommarstugebebyggelse. Härvid kan mindre produktiv mark komma till användning som dock kan vara ytterst lämplig för sådana fritidsområden.

Dessa sommarstugedomter hör till de s. k. lägenhetsarrendena, där avtal om upplåtelse icke behöver vara skriftligt och där de sociala arrendebestämmelserna icke har tillämpning.

Nu har det visat sig att dessa lägenhetsarrendatorer kan bli uppsagda från sina tomter ibland med kort varsel, även om arrendet betalats punktligt och under en lång följd av år. Arrendatorernas ställning blir härigenom ytterst otrygg, och det kan förorsaka dem stora förluster om sommarstugan måste avyttras till lågt pris eller förflyttas.

Då denna motion behandlades erinrade tredje lagutskottet om att utskottet år 1955 begärt en utredning om att nyttjanderättslagens regler om lägenhetsarrende i lämpligt sammanhang måtte göras till föremål för översyn i syfte att öka arrendatorns skydd mot uppsägning och att riksdagen bifallit vad utskottet hemställt.

I direktiven för utredningen har särskilt uttalats, att översynen jämväl bör omfattas frågan om ökat skydd för arrendatorer av sommarstugedomter och andra lägenheter mot uppsägning. Denna fråga kunde ifrågakomma som föremål för ett delbetänkande.

Under sommaren 1960 utsände utredningen ett frågeformulär som enbart berörde lägenhetsarrende. Utredningen hade nämligen funnit att det var angeläget att snarast upptaga denna form av arrende till behandling. I oktober 1960 hemställde utredningen om att en

Interpellation ang. vården av kvinnliga alkoholister

biträdande sekreterare skulle få ägna sig åt denna del av utredningen och sammanföra de omkring 300 svar som då inkommit i anledning av frågeformuläret. Denna sekreterare förordnades fr. o. m. 1 januari 1961.

Under tiden har frågan om lägenhetsarrendatorernas ställning alltmer aktualiserats i det att allt flera drabbas av uppsägning från sina tomter, och något bör snarast göras för att trygga deras ställning.

Med anledning av vad jag sålunda i korthet anfört anhåller jag härmed om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande interpellation:

Vill statsrådet för kammaren redogöra för hur långt utredningsarbetet i denna fråga fortskridit och om vi redan under innevarande vårriksdag kan vänta en proposition i ärendet?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. vården av kvinnliga alkoholister

Ordet lämnades på begäran till

Herr **BÖRJESSON** i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! Antalet kvinnliga alkoholmissbrukare har under de senaste åren ökat högst väsentligt. Av socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå gjord undersökning om frekvensen av anmälningar till nykterhetsnämnderna avseende kvinnliga alkoholmissbrukare i tio stora och medelstora städer framgår bl. a. att antalet anmälningar har stigit från 1 184 år 1960 till 1 323 år 1961. Sistnämnda siffra innebär en ökning med 251 % jämfört med år 1954, då antalet var 377.

Vad beträffar utvecklingstendenserna för 1962 framgår att antalet anmälningar om alkoholmissbruk bland kvinnor ökar avsevärt. Sålunda har Malmö fram-

till 15 nov. 1962 169 anmälda fall till nykterhetsnämnden medan motsvarande siffra för hela år 1961 stannade vid 144.

Enligt den av socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå gjorda uppskattningen angående behovet av vårdplatser i de undersökta städerna framgick att det förelåg ett årligt behov av 164 allmänna vårdplatser för kvinnliga alkoholmissbrukare och 235 enskilda.

Bland de tillfrågade nykterhetsnämnderna ansåg ingen att tillkomsten av ytterligare enskilda vårdanstalter skulle komma att minska behovet av vårdplatser på de allmänna vårdanstalterna. Som huvudorsak härtill angavs, att det klientel man nu placerar eller begär placering för på de allmänna vårdanstalterna är i olika avseenden för avancerat och psykiskt särpräglat för att kunna vårdas på enskild anstalt. Vidare framhölls, att det finns ett betydande uppdämt behov av vård, som hittills inte kunnat tillgodoses.

Här föreligger tydligen ett mycket stort behov av att samhällets resurser i tillräcklig utsträckning sätts in för att effektivt vårdbehov för de alkoholskadade kvinnorna skall kunna tillgodoses samt för att möta det ökande behovet av sådan vård.

I samband med att motboken slopades var man inställd på att från samhällets sida ge de nödvändiga resurserna för att möta det befarade ökade fylleriet och de konsekvenser detta skulle medföra. Visserligen var man då optimistisk nog att räkna med enbart övergångssvårigheter, varefter normalare spritkonsumtion skulle vara att vänta. Utvecklingen och tendenserna för framtiden pekar emellertid på helt motsatt riktning. Speciellt oroväckande är att ungdoms- och kvinnofylleriet visar ständigt stigande tendenser.

Vad beträffar kvinnliga alkoholmissbrukare kan man utgå ifrån att antalet är större än vad som framgår av den undersökning som företagits av social-

Interpellation ang. vården av kvinnliga alkoholister

styrelsens nykterhetsvårdsbyrå. Många av de alkoholskadade kvinnorna har möjligheter att dölja sig, vilket försvårar nykterhetsnämndernas möjligheter att ingripa.

Om man utgår ifrån angelägenheten av att samhället ställer tillräckligt antal vårdplatser med kvalificerad och för uppgiften lämplig personal till förfogande kan man inte bortse från det faktum att de anstalter som finns för kvinnliga alkoholmissbrukare enligt uppgifter är av sådan beskaffenhet att man kan ifrågasätta om de inte tarvar en upprustning eller rentav måste ersättas av andra.

I en av socialstyrelsen utfärdad promemoria av den 17/12 1962 har bl. a. framhållits: »För vård av kvinnliga alkoholmissbrukare finns för närvarande två anstalter, nämligen statens vårdanstalt å Brotorp i Örebro län, som efter nyligen skedd utbyggnad numera inrymmer 31 vårdplatser, och erkända vårdanstalten Hagbyhemmet. Den senare anstalten är mycket otillfredsställande. Den tillkom i början av 1930-talet och är inrymd i en förhyrd fastighet, som inte ger tillräckliga möjligheter för utveckling till en tidsenlig anstalt. I fråga om själva anstaltsbyggnaden kan nämnas, att anstalten förfogar över endast ett enkelrum och att patienterna i övrigt är förlagda i flerbäddsrum med ända upp till fyra personer i varje samt att rummen är alldeles för små för en dylik beläggning. Sjukavdelning och egentligt rum för läkareundersökning och sjukbehandling saknas. Den sanitära utrustningen är alldeles otillräcklig. Byggnaden uppgives ha kulturvärde och får därför ändras endast inom mycket snäva gränser. Tillgången till arbetslokaler är otillfredsställande, även om viss tillfällig förbättring nyligen erhållits genom förhyrning av ett äldre, omodernt bostadshus på gården. Fritidsutrymmet är mycket begränsat, då annan bebyggelse ligger alldeles in på anstaltens byggnader.

Behovet av en ersättning för Hagbyhemmet är därför trängande.»

Det ökade kvinnofyllerierna har medfört ökat behov av antal vårdplatser. Till detta kommer det latent icke redovisade behovet som sammanhänger med att nykterhetsnämnderna i medvetande om bristen på vårdplatser undviker krav på intagning även i fall då uppenbart vårdbehov föreligger.

Med tillfredsställelse kan konstateras, att socialstyrelsen till Kungl. Maj:t anmält behov av medel till anordnande av enskilda vårdanstalter för kvinnliga alkoholister. Emellertid beräknas tillkomsten av sådana vårdanstalter inte minska behovet av platser på allmänna vårdanstalter.

I årets statsverksproposition har en medelsökning föreslagits för vårdanstalter. Emellertid måste det anses som synnerligen angeläget att dessa medel utnyttjas på ett sådant sätt att vården av kvinnliga alkoholmissbrukare verkligen blir den önskvärda. Det har antytts att vissa svårigheter förefinns beträffande anskaffande av kvalificerad personal vid dessa vårdanstalter. Enligt min mening är detta en brist som snarast måste elimineras. För att såväl den organisatoriska, terapeutiska som i särskild hög grad den medicinska vården skall bli den avsedda måste personalfrågan ägnas den största uppmärksamhet.

De av statsmakterna anvisade medlen synes inte tillräckliga. Över huvud vore det enligt min mening angeläget få en redogörelse för hur de medel används som finns för vård av kvinnliga alkoholister.

Förutom den medicinska vården, som jag anser borde finnas tillgång till vid varje vårdhem, måste terapin tillmätas största betydelse. Det är enligt utsagor inte bara nödvändigt med sysselsättningsmöjligheter i allmänhet. Än viktigare är att förutsättningar skapas till så differentierad sysselsättning som möjligt.

Enligt uppgifter utgörs det kvinnliga

Interpellation ang. fackrepresentationen i skolstyrelserna

alkoholistklientelet ungefär till hälften av hemarbetande kvinnor. Det kan på goda grunder antas att dessa kvinnor inte finner t. ex. arbeten liknande dem de utfört i hemmen stimulerande. Då har också den avsedda effekten med terapin förfuskats. Eftersom sysselsättningen måste antas vara ett utomordentligt viktigt inslag i vården av alkoholister bör den också i större utsträckning än vad som sker anpassas efter de individuella behoven.

Härför krävs emellertid dels väl kvalificerad personal och dels tillräckliga ekonomiska resurser. Jag anser inte att medelstilledningen i tillbörlig utsträckning kan tillgodose dessa i och för sig rättmätiga krav.

Anstaltsvårdens uppgift är ju att söka föra in patienten i ett sunt och normalt liv. Det vore emellertid fåfängt tro att varje patient genom anstaltsvården kan räddas till nykter livsföring. Hela anstaltsvården bör därför ses i ett större vårdssammanhang. En viss långtidsplanering måste ske redan vid patientens intagande på vårdhem. Med hänsyn till dessa patienters olika individuella behov och egenskaper kräver sådan planering särskilda psykologer med kännedom om detta klientels beteendemönster.

Bortsett ifrån att resultat inte kan vinnas i varje enskilt fall kvarstår faktum, att själva målsättningen för anstaltsvården måste vara att patienten vid utskrivningen är fysiskt och psykiskt starkare än vid intagningen. En första förutsättning för att nå så goda resultat som möjligt av vården är välutbildad och i andra avseenden kvalificerad personal vid vårdanstalterna.

Ur såväl humanitär som samhällsekonomisk synpunkt är det missriktad sparsamhet om man underlåter att vidta de nödvändiga åtgärder som situationen påkallar.

Med stöd av det ovan anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till

statsrådet och chefen för socialdepartementet få framföra följande frågor:

1. Vill herr statsrådet redogöra för hur de medel som anvisats till alkoholistvården används och utnyttjas beträffande de kvinnliga alkoholisterna?

2. Hur utnyttjas medlen beträffande samordning mellan medicinsk och organisatorisk vård?

3. Enligt vilka grunder läggs terapi-verksamheten upp och tar den enligt statsrådets mening hänsyn till patienters individuella behov av sysselsättning?

4. Har herr statsrådet för avsikt att ägna uppmärksamhet åt det stigande behovet av välutbildad och kvalificerad personal vid vårdhemmen för de kvinnliga alkoholskadade?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. fackrepresentationen i skolstyrelserna

Ordet lämnades på begäran till

Herr BLIDFORS (s), som yttrade:

Herr talman! Vid behandlingen av särskilda utskottets utlåtande nr 2 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 136 för år 1962 med förslag till skollag stannade kamrarna i olika beslut beträffande skollagens § 16.

Medan första kammaren godkände utskottets utlåtande, som innebar, att den nuvarande fackrepresentationen i skolstyrelsen i princip skulle bibehållas oförändrad, godkände andra kammaren den till utskottets utlåtande fogade reservationen, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta om fackrepresentationens avskaffande.

Vid den sammanjämkning av kamrarnas olika beslut som därefter skedde, gjorde utskottet bl. a. följande uttalande vilket godkändes av riksdagen: »Utskottet har därför funnit sig böra föreslå att den i lagförslaget upptagna bestämmelsen om bemyndigande för

Interpellation ang. fackrepresentationen i skolstyrelserna

Kungl. Maj:t att förordna om fackrepresentation nu bibehålles. Därjämte vill utskottet förordna, att en begränsning av antalet fackrepresentanter överväges. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan erforderliga undersökningar och överväganden gjorts, så snart ske kan för riksdagen framlägga förslag i denna riktning.

Utskottet vill understryka betydelsen av att ett förtroendefullt samarbete äger rum mellan skolstyrelsen och skolans befattningshavare. Formerna för detta samarbete synes senare ånyo böra övervägas under beaktande av principerna för den kommunala förvaltningen, behovet av pedagogisk sakkunskap i skolstyrelsen samt befattningshavarnas tjänsteställning.»

Under hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få rikta följande fråga:

Vilka åtgärder har vidtagits eller planerats i anledning av riksdagens uttalande angående fackrepresentationen?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts den 11 innevarande januari på rikssalen avlämnade

dels proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1963/64,

dels ock berättelse till 1963 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vidare anmäldes till bordläggning:

riksdagens revisorers berättelser över den år 1962 av dem verkställda granskningen av statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 17

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelse tillställts kammaren, nämligen

nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, nr 3, angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m.,

nr 4, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan, m. m.,

nr 6, med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.,

nr 7, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland träffad överenskommelse rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön m. m.,

nr 8, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet,

nr 9, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.,

nr 10, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1955 (nr 272) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet (jordförvärvslagen),

nr 11, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, samt

nr 14, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Österrike för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å kvarlåtenskap.

Nämnda propositioner och skrivelse bordlades.

§ 18

Tillkännagavs, att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats följande motioner:

- nr 1, av herr *Haglund m. fl.*, om sänkning av rösträttsåldern, m. m.,
- nr 2, av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.*, om åtgärder för förbättring av de värnpliktigas förläggningar,
- nr 3, av herrar *Nordgren* och *Darlin*, om ökad statlig kreditgaranti till nyetablering av mindre företag,
- nr 4, av herr *Nordgren m. fl.*, om utnyttjande av militära m. fl. verkstäder för civil yrkesskoleutbildning,
- nr 5, av herr *Ohlin m. fl.*, om höjning av den övre åldersgränsen för rätt till allmänt studiebidrag, m. m.,
- nr 6, av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, angående vattenfallsstyrelsens högspänningstaxor,
- nr 7, av herr *Spångberg m. fl.*, om ersättning till förre byråsekreteraren E. N. Lagerlöf för uteblivna löne- och pensionsförmåner, m. m.,
- nr 8, av herr *Carlsson* i Huskvarna *m. fl.*, om utredning angående särskilda bottenavdrag för folkpensionärer,
- nr 9, av herr *Eliasson* i Moholm *m. fl.*, om undantag från den allmänna varubeskattningen av begagnade traktorer och lantbruksmaskiner,
- nr 10, av herr *Elmwall m. fl.*, om undantagande från den allmänna varubeskattningen av konsumtionsmjölk och andra mejeriprodukter, m. m.,
- nr 11, av herr *Ekström* i Iggesund *m. fl.*, om befrielse från stämpelavgift vid överlåtelse av fast egendom i samband med sammanslagning av kommunala bostadsföretag,
- nr 12, av herr *Hedin m. fl.*, om förkortning av tiden för uppsägning av medel å skogskonto,
- nr 13, av herrar *Nordgren* och *Darlin*, angående allmän varuskatt på reparations- och underhållsarbeten m. m.,
- nr 14, av herr *Nordgren m. fl.*, om rätt för mindre företag att vid beskattningen göra avdrag för vissa försöks- och forskningskostnader,
- nr 15, av herr *Nordgren m. fl.*, om avskaffande av punktskatter,
- nr 16, av herr *Ohlin m. fl.*, angående förvärvsavgiften för gift kvinna, m. m.,
- nr 17, av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.*, om straff för underlåtenhet att bistå den som befinner sig i fara,
- nr 18, av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, angående utformningen av brottsbalkens stadgande om djurplågeri, m. m.,
- nr 19, av herr *Carlstein m. fl.*, om förbättrat efterlevandeskydd för värnpliktiga,
- nr 20, av fru *Ekendahl m. fl.*, om utredning angående en generell förkortning av arbetstiden,
- nr 21, av herr *Eriksson* i Bäckmora, angående tidpunkten för firande av Marie bebådelsedag,
- nr 22, av herr *von Friesen*, om tillägg till livräntor åt pensionärer från Svenska tobaksmonopolet,
- nr 23, av herr *Nordgren m. fl.*, om rätt till återlån från allmänna pensionsfonden,
- nr 24, av herr *Svenning* och fru *Skantz*, om utbyte i lagstiftningen av uttrycket »psykiskt efterblivna» mot »psykiskt utvecklingsstörda»,
- nr 25, av herrar *Turesson* och *Östlund*, om grupplivförsäkring för värnpliktiga,
- nr 26, av herr *Wiklund*, angående de årliga mantalsuppgifterna,
- nr 27, av herr *Elmwall m. fl.*, angående upprustning av kostallar och mjölkkrum,
- nr 28, av herr *Hedin m. fl.*, om viss avskrivning av fiskeredskapslån,
- nr 29, av herr *Grebäck m. fl.*, om en inventering av förekomsten av ödegårdar, lämpade som fritidshem, samt
- nr 30, av herr *Nordgren m. fl.*, om ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbörds- och uppgiftsskyldighet.

Dessa motioner bordlades.

§ 19

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1963/64, samt proposition nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 20

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 16.24.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 16 januari

Kl. 11.00

§ 1

Justerades protokollet för den 10 in-
nevarande januari.

§ 2

Företogs val av föreskrivet antal le-
damöter i de ständiga utskotten, näm-
ligen åtta i utrikesutskottet, tio i kon-
stitutionsutskottet, femton i statsutskot-
tet, tio i bevillningsutskottet, åtta i ban-
koutsottet samt i vart och ett av lag-
utskotten, tio i jordbruksutskottet och
tolv i allmänna beredningsutskottet.

Beräffande dessa och övriga till da-
gens sammanträde utsatta val lämnades
på begäran ordet till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN,
som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de
val som skall företagas vid detta ple-
num ber jag att få avlämna en gemen-
sam lista, vilken godkänts av de av
kammaren valda ledamöterna i talmans-
konferensen. Varje lista upptar namn
å så många personer, som det ifrågava-
rande valet avser.

Sedan herr förste vice talmannen här-
efter avlämnat för nu ifrågavarande val
avsedda tio listor, alla försedda med
partibeteckningen »Gemensam lista»,
samt listorna blivit i övan upptagen ord-
ning av herr talmannen upplästa och av
kammaren godkända, befanns följande

personer, vilkas namn i här angiven
ordning upptagits å respektive listor,
ha utsetts till ledamöter i

utrikesutskottet:

Bengtsson i Halmstad
Gustafsson i Stockholm
Ohlin
Heckscher
Renström-Ingenäs, fru
Hedlund
Kärlander
Svensson i Ljungskile

konstitutionsutskottet:

Spångberg
Andersson i Linköping
von Friesen
Magnusson i Tumhult
Adamsson
Larsson i Luttra
Bengtsson i Halmstad
Nilsson i Östersund
Hammar
Braconier

statsutskottet:

Petterson i Degerfors
Gustafsson i Stockholm
Ståhl
Staxäng
Karlsson i Olofström
Svensson i Stenkyrka
Blidfors
Almgren
Elmén, fröken

Nilsson i Göingegården
 Andreasson
 Eliasson i Sundborn
 Mellqvist
 Lewén-Eliasson, fru
 Svensson i Ljungskile

bevillningsutskottet:

Brandt
 Allard
 Gustafson i Göteborg
 Nilsson i Svalöv
 Kärrlander
 Vigelsbo
 Engkvist
 Asp
 Christenson i Malmö
 Magnusson i Borås

bankoutskottet:

Sköldin
 Persson i Appuna
 Berglund
 Regnéll
 Renström-Ingenäs, fru
 Hansson i Önnarp
 Hagnell
 Carlsson i Stockholm

första lagutskottet:

Landgren
 Johansson, fru
 Gärde Widemar, fru
 Boman, fru
 Östrand
 Svensson i Vä
 Ekström i Björkvik
 Gustafsson i Borås

andra lagutskottet:

Nilsson i Göteborg
 Lundberg
 Rimmerfors
 Wetterström, fröken
 Odhe
 Wahlund
 Ekendahl, fru
 Anderson i Sundsvall

tredje lagutskottet:

Johansson i Torp
 Levin

Nyberg
 Wachtmeister
 Torbrink, fru
 Jansson i Benestad
 Andersson i Ryggestad
 Johansson i Öckerö

jordbruksutskottet:

Sköld
 Lindström
 Anthby
 Hægglom
 Lindskog, fru
 Hansson i Skegrie
 Arweson
 Johanson i Västervik
 Nilsson i Lönsboda
 Östlund

allmänna beredningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
 Jacobsson i Sala
 Hamrin i Jönköping
 Dickson
 Jäderberg, fru
 Skoglösa
 Svensson i Kungälv
 Thunvall, fru
 Carlsson i Huskvarna
 Nilsson i Bästekille
 Lundmark
 Björkänge.

I samband med valet av ledamöter i utrikesutskottet beslöts på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter ävensom om det likaledes till dagens sammanträde utsatta valet av suppleanter i nämnda utskott samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtast.

§ 3

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning samt sex suppleanter för dessa revisorer.

För detta val avlämnade herr förste vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskon-

ferensen godkänd lista, som bar partibeteckningen »Gemensam lista» och hade följande utseende:

Revisorer	Suppleanter
Riksdagsman Sköldin, P. A., Sundbyberg	Riksdagsman Johansson, C. E., Torp, Nösund
Riksdagsman Brandt, E. R., Aspabruk	Riksdagsman Allard, K. Å. H., Örebro
Riksdagsman Hammar, A. O., Folkärna	Riksdagsman Christenson, C., Malmö
Riksdagsman Hæggbloom, E. E., Kåremo	Riksdagsman Nilsson, G. E., Göingegården, Varberg
Riksdagsman Lundberg, J. I., Uppsala	Riksdagsman Levin, H. S., Kämpinge
Riksdagsman Svensson, P. G. A., Stenkyrka	Riksdagsman Hansson, N. G., Skegrie

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades ha blivit utsedda till statsrevisorer herrar Sköldin, Brandt, Hammar, Hæggbloom, Lundberg och Svensson i Stenkyrka samt till suppleanter för dem respektive herrar Johansson i Torp, Allard, Christenson i Malmö, Nilsson i Göingegården, Levin och Hansson i Skegrie.

§ 4

Företogs val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

För detta val avlämnade herr förste vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Ekendahl, fru
Gustafsson i Stockholm
Ohlin
Cassel
Thapper
Gustafsson i Kårby
Lassinantti
Helén.

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna ha blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

På framställning av herr talmannen beslöts, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet under rättas om kammarens val av medlemmar i Nordiska rådet och om det likaledes till dagens plenum utsatta valet av suppleanter för dem samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

§ 5

Anställdes val av beslutat antal suppleanter för ledamöterna i de ständiga utskotten, nämligen 8 i utrikesutskottet, 19 i konstitutionsutskottet, 30 i statsutskottet, 21 i bevillningsutskottet, 18 i bankoutskottet, 17 i första lagutskottet, 19 i andra lagutskottet, 17 i tredje lagutskottet, 20 i jordbruksutskottet och 21 i allmänna beredningsutskottet.

Sedan herr förste vice talmannen här efter avlämnat nu ifrågavarande tio

listor, alla med partibeteckningen »Gemensam lista», och listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsedda till suppleanter i

utrikesutskottet:

Andersson i Ryggestad
Alemyr
von Friesen
Cassel
Mellqvist
Wahlund
Allard
Wedén

konstitutionsutskottet:

Alemyr
Henningsson
Hamrin i Jönköping
Svenungsson
Thunvall, fru
Wahlund
Andersson i Billingsfors
Lundkvist
Enskog
Hedin
Lindahl
Boo
Andersson i Storfors
Zetterberg
Westberg
Anners
Johansson i Trollhättan
Larsson i Borrby
Heckscher

statsutskottet:

Olsson, fröken
Arvidson
Wedén
Cassel
Lassinantti
Larsson i Hedenäset
Johansson i Norrköping
Carbell
Gustafsson i Skellefteå
Karlsson, fröken
Gustafsson i Uddevalla
Andersson i Knäred

Kellgren
Fagerlund
Helén
Bohman
Eskel
Holmberg, fru
Gustafsson i Kårby
Blomkvist
Löfroth
Källenius
Heidenberg
Berg
Antonsson
Bengtsson i Landskrona
Nelander
Palm
Källstad
Turesson

bevillningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
Andersson i Essvik
Nettelbrandt, fru
Darlin
Holmqvist, fru
Eriksson i Bäckmora
Forsberg
Kristenson i Göteborg
Larsson i Umeå
von Sydow
Carlsson i Västerås
Nilsson i Tvärålund
Carlstein
Nyström
Enskog
Björkman
Skantz, fru
Hammarsten
Fälldin
Broberg
Kristensson, fru

bankoutskottet:

Bengtsson i Landskrona
Ekström i Iggesund
Larsson i Umeå
Hamilton
Lindahl
Börjesson i Glömminge
Rask
Lindekvist, fru
Hyltander

Nordgren
Lindkvist
Börjesson i Falköping
Hörnlund, fru
Fridolfsson
Gustafson i Göteborg
Bohman
Elmwall
Nordstrandh

första lagutskottet:

Jacobsson i Sala
Löfqvist, fru
Keijer
Fröding
Bergegren, fröken
Johansson i Dockered
Sjövall, fru
Zetterberg
Källstad
Edlund
Haglund
Larsson i Norderön
Martinsson
Andersson i Strängnäs, fröken
Nettelbrandt, fru
Kristensson, fru
Svenungsson

andra lagutskottet:

Bengtsson i Varberg
Sandell, fröken
Wiklund
Gunne, fru
Johansson i Södertälje
Wahrendorff
Fredriksson
Eriksson i Ängelholm, fru
Jönsson i Ingemarsgården
Björkman
Sundelin
Gustavsson i Alvesta
Svensson, fru
Svensson i Kungälv
Carlsson i Huskvarna
Hamilton
Carlsson i Göteborg
Gomér
Tobe

tredje lagutskottet:

Persson i Tandö

Svenning
Hamrin i Kalmar
Turesson
Ekström i Iggesund
Grebäck
Sundelin
Anderson i Lerum, fröken
Carlsson i Stockholm
Bengtson i Solna
Svanberg
Mattsson
Ekroth, fru
Hammarberg
Tobé
Wennerfors
Anners

jordbruksutskottet:

Franzén
Jäderberg, fru
Svensson i Ljungskile
Eliasson i Moholm
Lundmark
Elmwall
Persson i Tandö
Trana
Johansson i Öckerö
Nilsson i Bästekille
Eskilsson
Dahlgren
Persson i Appuna
Johansson i Simrishamn
Rimås
Stiernstedt
Edin, fru
Persson i Heden
Jönsson i Ingemarsgården
Hedin

allmänna beredningsutskottet:

Gustafsson i Uddevalla
Haglund
Keijer
Gunne, fru
Andersson i Billingsfors
Börjesson i Glömminge
Lundkvist
Rask
Westberg
Edlund
Anderson i Lerum, fröken
Larsson i Borrby

Svanberg
Hörnlund, fru
Hamrin i Kalmar
Bengtson i Solna
Nyström
Ekroth, fru
Magnusson i Nennesholm
Rimås
Nordstrandh.

§ 6

Företogs val av åtta suppleanter för de av kammaren utsedda medlemmarna av Nordiska rådet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en av de utav kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Mellqvist
Alemyr
Gärde Widemar, fru
Braconier
Kellgren
Nilsson i Tvärålund
Hammarberg
Gustafsson i Skellefteå.

Efter det denna lista av herr talmannen upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

§ 7

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 2—6 omnämnda valen.

§ 8

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1963 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 9

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 3, angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m., och

nr 4, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan, m. m.;

till bevillningsutskottet propositionen nr 6, med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

till utrikesutskottet propositionen nr 7, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland träffad överenskommelse rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön m. m.

§ 10

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 8, till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Rune Hermansson att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kansli-deputerade.

§ 11

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 9, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., och

nr 10, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1955 (nr 272) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet (jordförvärvslagen);

till statsutskottet propositionen nr 11, angående fortsatt disposition av vissa

äldre anslag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; samt till bevillningsutskottet propositionen nr 14, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Österrike för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å kvarlåtenskap.

§ 12

Vid föredragning av den å bordet vilande motionen nr 1, om sänkning av rösträttsåldern, m. m., hänvisades motionen, såvitt avsåg utredning rörande myndighetsåldern, till behandling av lagutskott och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Härefter föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionerna nr 2—7; till bevillningsutskottet motionerna nr 8—16;

till behandling av lagutskott motionerna nr 17—26;

till jordbruksutskottet motionerna nr 27 och 28; samt

till allmänna beredningsutskottet motionerna nr 29 och 30.

§ 13

Föredrogs var efter annan följande av riksdagens revisorer avgivna berättelser; och hänvisades därvid

till statsutskottet berättelsen över den år 1962 av dem verkställda granskningen av statsverket; samt

till bankoutskottet berättelserna över den år 1962 av dem verkställda granskningen av riksbanken och riksgäldskontoret.

§ 14

Föredrogs var för sig och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens och militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelser.

§ 15

Föredrogs den av herr *Lassinantti* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående principerna för beredande av sysselsättning åt arbetslösa i övre Norrland, m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 16

Föredrogs den av herr *Lindström* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående uppsikten över brandskyddet vid vissa vårdanstalter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 17

Föredrogs den av herr *Ekström* i Iggesund vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående kommunernas skyldighet att avlämna statistiska uppgifter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 18

Föredrogs den av herr *Larsson* i Hedenäset vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående verkningarna för övre Norrland av prisutjämningen å mjölk och mejeriprodukter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 19

Föredrogs den av herr *Carlsson* i Huskvarna vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda

anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående rabatterade järnvägsresor för folkpensionärer.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 20

Föredrogs den av herr *Berglund* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 21

Föredrogs den av herr *Börjesson* i Falköping vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående vården av kvinnliga alkoholister.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 22

Föredrogs den av herr *Blidfors* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående fackrepresentationen i skolstyrelserna.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 23

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och nr 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 24

Interpellation ang. skolungdomens möjligheter att erhålla praktisk yrkesorientering på sjukhus och inom polisväsendet

Ordet lämnades på begäran till

Fru **THUNVALL** (s), som yttrade:

Herr talman! Genom den teoretiska och praktiska orientering inom olika yrkesområden som stadgas i lagen om grundskolan kan vår tids ungdom få goda möjligheter att bilda sig en uppfattning om olika yrkens krav och möjligheter samt om sin egen lämplighet för ifrågavarande yrken innan de ställs inför sitt slutliga yrkesval. Från samhällets sida gäller det att medverka till en god information i positiv anda.

I Kungl. Maj:ts kungörelse om läroplan för grundskolan av den 6 juni 1962 stadgas angående praktisk yrkesorientering, att denna »har till uppgift att som ett komplement till den teoretiska yrkesorienteringen och övrig undervisning i samhällskunskap genom praktik på några arbetsplatser ge eleven *dels* tillfälle till personliga erfarenheter av ett begränsat antal yrken eller yrkesområden och därigenom en konkret uppfattning av vad arbetsuppgifter och arbetsmiljö inom dessa yrken eller yrkesområden innebär och kräver; *dels* någon möjlighet att praktiskt pröva om han äger de anlag, intressen och övriga förutsättningar, som erfordras för yrkena i fråga; *dels* ökad kunskap om arbetslivet, t. ex. om arbetsfördelning och specialisering, om förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, mellan över- och underordnade och mellan anställda inbördes samt om utbildningsförhållanden, arbetarskydd och arbetshygien».

Med förtur för det yrke de helst vill pröva får eleverna anmäla, vilka yrken de är intresserade av, varefter klasslärare eller yrkesvägledare med arbetsförmedlingens bistånd får eleverna placera inom olika yrkesområden. Det gäller således ej yrkesutbildning utan

Interpellation ang. skolungdomens möjligheter att erhålla praktisk yrkesorientering på sjukhus och inom polisväsendet

en orientering under en kortare tid för att om möjligt underlätta ungdomens slutgiltiga yrkesval.

I allmänhet är kontakten god med de olika arbetsområdena och placeringen möter inga hinder, men speciellt på ett par områden — kanske av lokal karaktär — har svårigheter uppstått. Det gäller möjligheterna att erhålla praktisk yrkesorientering på lasarett och inom polisväsendet. Enligt min uppfattning bör den offentliga sektorn på allt sätt medverka till att ge ungdomarna möjlighet till yrkesorientering inom dess olika arbetsområden och eventuella hinder bör snarast undanröjas.

Det finns emellertid konkreta exempel på att elever vägrats möjlighet till yrkesorientering inom sjukvården på vissa lasarett samt inom polisväsendet och det är i första hand dessa två arbetsområden jag vill fästa uppmärksamheten på.

Huvudmomentet för den praktiska yrkesorienteringen enligt läroplanen för grundskolan är att ge »praktik på ett antal arbetsplatser med tillfälle för eleverna att göra iakttagelser, pröva sin förmåga på olika arbetsuppgifter och skaffa sig de upplysningar, som de behöver för att få en så riktig och mångsidig uppfattning som möjligt om ifrågavarande yrkens krav, möjligheter och förhållanden». De ungdomar som nekas yrkesorientering på lasarett eller inom polisväsendet berövas sålunda möjligheterna att skaffa sig de nödiga upplysningarna eller att bilda sig en uppfattning om sin lämplighet för yrkena i fråga. Detta i sin tur kan påverka deras slutliga yrkesval. De har kanske affärsbanan som sitt andra förslag och får även orientera sig inom detta yrke. När det sedan gäller yrkesutbildning, beslutar de sig kanske för handelsskola och affär — eftersom de i varje fall känner sig mera välkomna dit — samtidigt som samhället ropar på flera sjuksköterskor. Liknande ex-

empel kan åberopas beträffande polisycket.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till att skolungdom på de i detta sammanhang tillämpliga arbetsområdena ges fullgoda möjligheter till den praktiska yrkesorientering som den nya skollagen utlovar?

Denna anhållan bordlades.

§ 25

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herr förste vice talmannen i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte talmännen tillsätta kammarens kanslipersonal, den 15 januari 1963.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen och herr förste vice talmannen de ledamöter av kammaren, som blivit utsedda att jämte talmännen tillsätta kammarens kanslipersonal.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist, fem kanslister, därav en tillika registrator och två kansliskrivare, samt två reservstenografer.

Herrar deputerade antog till

notarie:

kanslirådet, jur. kand. Erland Kock;

förste stenografer:

f. d. ekonomidirektören, fil. kand. Hans Heimbürger,
sekreteraren och ombudsmannen, jur. kand. Anders Norrman,

jur. kand. Göte Fahlin och
redaktören Bertil Arborén;

stenografer:

e.o. förste byråsekreteraren, jur. kand.
Gustaf Titz,

fru Signhild Elfner,
Knut Nilson,
Bengt Lundin,
fil. mag. Bertil Palmquist,
fil. kand. Hans Karlgren,
Gunnar Ljusterdal,
handelsläraren Göte Schenning,
redaktören Rune Söderström,
jur. kand. fru Majken Carlbohm,
fil. lic. Rolf Lindborg,
sekreteraren Ingvar Olsson,
fröken Vera Jansson och
fil. stud. Stig Djurström;

förste kanslist:

fru Ebba Ihrman;

kanslist, tillika registrator:

uppbördsrevisorn Curt Berggrén;

kanslist:

sekreteraren, jur. kand. Bertil Björns-
son;

kanslist (kansliskrivare):

fru Marianne Wannemark; samt

reservstenografer:

Arne Larsson och
Ingrid Nilsson.

Med tillsättandet av en kanslistbefattning och en kanslist- tillika kansliskrivarbefattning skulle anstå i avvaktan på utgången av ansökningstiden för en ledigkunjord kanslistbefattning.

Byrådirektören, jur. kand. Hans Eh-
rén förordnades att intill den 1 mars uppehålla en kanslistbefattning. Herrar deputerade beslöt vidare medgiva att för skrivarbete inom kammarens kansli finge anlitas tillfällig arbetskraft i den mån så erfordrades på grund av uppskovet med tillsättande av den vakanta kanslist- tillika kansliskrivarbefattningen. Ersättning för ifrågavarande skrivarbete skulle utgå efter samma grunder som tillämpades beträffande de för utskrift av kamrarnas debattprotokoll anställda maskinskriverskorna.

Till ersättare att från och med denna dag vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren m. m. utsågs bankokommissarien Åke Gustafsson.

På särskild anmodan hade ovan angivna tjänstemän redan tidigare inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen den 1 januari förste kanslisten fru Ihrman och kanslisten Berggrén, den 7 januari kansliskrivaren fru Wannemark, den 9 januari kanslisten Ehrén, den 10 januari notarien Kock samt stenograferna Titz och fru Elfner samt den 12 januari övriga här avsedda befattningshavare.

Det skulle åligga de antagna tjänstemännen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 26

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen:

nr 31, av fru *Nettelbrandt* och herr *Jönsson* i Ingemarsgården, om översyn av den statliga konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens organisation,

nr 32, av herr *Allard m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer,

nr 33, av herr *Bengtsson* i Landskrona *m. fl.*, angående ökade statsbidrag till arbetscentraler, m. m.,

nr 34, av herr *von Friesen*, om rabatt å radio- och TV-licenser för folkpensionärer,

nr 35, av herr *Engkvist m. fl.*, om viss höjning av åldersgränsen vid utskänkning av alkohol å restaurang,

nr 36, av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, om undantag från den allmänna varuskatten för begagnade traktorer,

nr 37, av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.*, om befrielse i vissa fall från skyldigheten att upprätta bouppteckning,

nr 38, av herr *Börjesson* i Falköping

m. fl., om successiv avveckling av pantlånereörelsen,

nr 39, av herr *Fälldin m. fl.*, om grupplivförsäkring för värnpliktiga,

nr 40, av herrar *Hagberg* och *Holmberg*, om införande av 40 timmars arbetsvecka, m. m.,

nr 41, av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, om rätt för trossamfund att uppföra kyrko- och församlingsbyggnader på mark för allmänt ändamål,

nr 42, av herr *Levin* och fru *Holmqvist*, om lagstiftning angående förbud mot hållande av bandhundar,

nr 43, av herr *Björkänge m. fl.*, om avveckling av städernas auktionsmonopol,

nr 44, av herrar *Lindahl* och *Allard*, angående behovet av fritidslokaler inom tätorterna, samt

nr 45, av herr *Mattsson m. fl.*, om ianspråktagande av domänverkets markfond för förvärv av fritidsområden.

Dessa motioner bordlades.

§ 27

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 11.23.

In fidem

Sune K. Johansson
